

Asia: VN/27287/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Huoltovarmuuskeskus (HVK) kiittää mahdollisuudesta lausua nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta. Liite on hyvin laadittu ja siinä esitetyt vaikuttavuusarviot ovat korkeatasoisia.

Liitteessä esitetty huoltovarmuusmaksun korotus on HVK:n näkemyksen mukaan välttämätöntä ja valtioneuvoston toimet tämän tekemiseksi turvaavat huoltovarmuustyön pitkäjänteisen ja riskiperustaisen toteuttamisen aikana, jolloin erittäin vaikea turvallisuustilanne edellyttää tältä työltä paljon aiempaa enemmän. Myös parlamentaarisesti laadittu Huoltovarmuusselonteko korostaa Huoltovarmuusrahaston kantokyvyn korjaamista edellytyksenä kestäväälle varautumistylle.

HVK on joutunut Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen tekemään toistuvasti alijäämäisiä budjetteja nostaakseen kokonaisvarautumisen tasoa. Tämä työ on kuitenkin vielä kesken ja geopoliittiset jännitteet ovat muodostuneet uudeksi normaaliksi, jossa huoltovarmuustyöltä edellytetään aiempaa enemmän. Suomalainen huoltovarmuusmalli, joka yhdistää kriittistä infrastruktuuria ja sen tuottamia palveluja tuottavat yritykset osaksi kokonaisturvallisuutta, on paitsi kansainvälisesti arvostettu myös ehdoton edellytys sille, että Suomessa kyetään turvaamaan yhteiskunnan toimintakyky myös kriisi- ja poikkeusoloissa.

HVK ei ota kantaa siihen keneltä huoltovarmuusmaksu tulisi kerätä, koska päätös on poliittinen. Liitteessä kuvattujen vaikuttavuusarvioiden mukaan suurimmat sektorikohtaiset maksajat olisivat ”Teollisuus” ja ”Palvelut pl. konesalit”. Jos näitä sektoreita verrataan siihen, miten HVK on huoltovarmuustoimenpiteitä huoltovarmuusrahaston avulla aiemmin kohdistanut, voidaan todeta, että ne ovat olleet näiden toimenpiteiden keskeisiä edunsaajia.

Liitteessä esitetään huoltovarmuusrahaston toimintakyvyn turvaamiseksi myös muita toteuttamisvaihtoehtoja. HVK ei pidä näitä vaihtoehtoja kannatettavina. Huoltovarmuusrahaston säilyttäminen ja pääomittaminen esityksen mukaisesti on HVK:n näkemyksen mukaan ollut toimiva

ja kustannustehokas tapa turvata siviiliyhteiskunnan toimintakykyä ja vahvistaa siten kansallista resilienssiä. Suomalainen kokonaisturvallisuuden malli perustuu siihen, että kukin ministeriö ja sen alainen virasto huolehtii varautumisesta omalla hallinnonalallaan. HVK:n rooli on toimia tässä mallissa poikkisektoraalisena toimijana yhdistäen varautumistyöhön julkisen sektorin lisäksi elinkeinoelämän ja järjestöt. Tämä rooli mahdollistaa kattavan ymmärryksen siviilivarautumisen vahvuuksista ja kehittämistarpeista.

Hallinnoimansa huoltovarmuusrahaston avulla HVK on kyennyt riskiperustaisesti puuttumaan varautumisen heikkoihin kohtiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Nykyisessä erittäin kiristyneessä turvallisuusympäristössä tässä työssä onnistuminen on kriittistä yhteiskunnan mahdollisimman häiriöttömän toimintakyvyn turvaamiseksi erityisesti vakavissa kriisi- ja häiriötilanteissa.

Jo lausunnoilla olleessa hallituksen esityksessä laiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta (HE 145/2025) kirjoitetaan:

”Huoltovarmuuden kansallinen turvaaminen sekä kansainvälinen yhteistyö pitkäkestoisessa vakavassa uhkaympäristössä edellyttää huoltovarmuuden rahoituksen riittävää turvaamista sekä lyhyellä, keskipitkällä että pitkällä aikavälillä. Huoltovarmuuden rahoitusrakenteita ei voida nykyisessä toimintaympäristössä uudistaa kokonaisuudessaan ilman merkittäviä riskejä. Uhka ja turvallisuusympäristön pysyvistä muutoksesta on olemassa useita esimerkkejä viimeisen kolmen vuoden ajalta.

Huoltovarmuusrahaston säilyttämisestä on linjattu parlamentaarisesti valmistellussa ja eduskunnan hyväksymässä huoltovarmuusselonteossa. Myös tavoitepäättöksessä on useita viittauksia huoltovarmuusrahastoon. Molemmissa on todettu, että huoltovarmuusmaksun alenevaa tuottoa on täydennettävä muilla tulonlähteillä huoltovarmuuden rahoituksen riittävän tason turvaamiseksi. Sekä huoltovarmuusselonteon että tavoitepäättöksen valmistelun lähtökohtina on ollut, että huoltovarmuusrahastoa rahoitettaisiin jatkossakin myös huoltovarmuusmaksulla.”

Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan nyt lausuttavana olevassa esityksessä tämä hallituksen esityksen tahtotila hyvin toteutuu.

Nikula Nuutti
Huoltovarmuuskeskus